

Delta i debatten,
skriv til oss!

Send ditt innlegg til
debatt@nationen.no.
Innlegg kan også sendes pr. post til

Nationen, Postboks 9390 Grønland, 0135
Oslo. Mer konvolutten «debatt». Innlegg
som sendes elektronisk blir prioritert.

Kronikk: Max 5000 tegn med mellomrom.
Leserinnlegg: Max 2500 tegn med mel-
lomrom. Kun bestilte kronikker honoreres.

Redaksjonen forbeholder seg retten til
å redigere og forkorte innsendtstoff
og til å publisere det elektronisk.

KRONIKK

Velferd: Det er umulig å bygge den norske velferdsmodellen videre uten å bruke landbruket, skriver kronikkforfatteren.

FOTO: SCANPIX

Landbrukets rolle for velferd

Av naturlige grunner er vi stolte av den norske velferdsmodellen. Gjentatte ganger blir vi kåret som ett av de beste landene å leve i. Over lang tid har vi systematisk bygget et samfunn som mange misunner oss. Kjennetegn ved den norske modellen er små sosiale forskjeller, høy sysselsettingsandel både blant kvinner og menn, gode kollektive velferdsordninger og lite kriminalitet. Hovedprosjektet for de fleste politiske partiene er å videreutvikle denne modellen.

I debatten om videreutvikling av den norske modellen er landbrukets rolle historisk og framover en lite påaktet faktor. Avgjørende for landbruket sin rolle har vært en politikk som verner norsk produksjon av mat gjennom tollbeskyttelse.

Historisk har den norske landbrukspolitikken spilt en sentral rolle for utviklinga av den norske modellen. Gjennom en aktiv landbrukspolitikk har politikerne gitt mulighet for bosetting over hele landet. Folk har hatt et reelt valg om å bosette seg i Distrikts-Norge. Landbruket skaper mange arbeidsplasser i tillegg til selve gårdsdrifta. Dette skaper etterspørsel og grunnlag for velfungerende lokale samfunn. Samtidig har vi unngått ukontrollert vekst i urbane områder

NORSK MODELL

«Norsk landbrukspolitikk har spilt en sentral rolle for utviklinga av den norske velferdsmodellen.»

med påfølgende sosiale utfordringer.

Norsk landbrukspolitikk er like mye en forbrukerpolitikk som en politikk for bonden. Dette kom sist tydelig fram under matvarekrisa i 2007 og 2008. På grunn av norsk landbrukspolitikk ble den norske forbrukeren skånet for store prissvingninger på mat i denne perioden. Verden for øvrig opplevde store svingninger på pris til forbruker og enkelte land stoppet eksporten av viktige produkter som ris. Enkelte steder, som i Egypt, førte dette til matmangel og opptøyer. Når folk mangler mat blir det bråk. Norske forbrukere slapp å bekymre seg for matmangel og ble forskånet for stor prisoppgang på matvarer takket være norsk landbrukspolitikk.

Den viktigste oppgaven for norsk landbruk er å sikre forbrukeren tilgang på nok mat og mat av god kvalitet. Ikke noe kvalitetssystem kan konkurrere med den norske modellen der forbrukeren ved selvsyn kan se hvor og hvordan maten produseres. Enten du er nabo til et gårdsbruk, har feriebolig nær en bonde eller reiser i landet vårt, kan du se hvor og hvordan maten blir produsert.

Norske bønder er eiere og forvaltere av store deler av norsk natur. Gjennom aktiv høsting av en rein natur har vi skapt et kulturlandskap som er verdensberømt. Jeg hadde for noen år siden gleden av å vise den Canadiske handelsministeren rundt på bygdene i Trøndelag. Han deltok på fiskerimessa i Trondheim og ville bruke en dag på å se norske bygder og norsk landbruk. Han hadde lest mye om norsk natur og norsk mat og

var imponert over den måten vi hadde greid å utforme norsk matproduksjon på.

For nordmenn fleste er kulturlandskapet en del av hverdagen i livene våre. Når vi en tidlig morgen drar på jobb, går søndagsturen eller drar på hytta, kan vi kjenne lukta av nyslått gras, høre raslingen av modent korn i vinden, klappe en kalv som går på beite eller høre klangen fra sauene bjeller i fjellet. Kulturlandskapet som landbruket skaper former hverdagen til de fleste nordmenn. Uten dette kulturlandskapet vil det ikke være det samme å være norsk, og norske fjorder vil ikke være turistenes favoritt. Er det noen som tror Trondheim eller Oslo vil trekke mengder av turister til landet? I denne sammenhengen er det og viktig å nevne landbruket som kulturbærer. Landbruket bringer kunnskap om natur, mat, håndverk og andre kulturuttrykk fra generasjon til generasjon. Ingen andre kan erstatte et levende landbruk sin rolle her. Alt annet vil bli museum.

Jeg mener det vil være umulig å utvikle den norske velferdsmodellen uten fortsatt aktivt å bruke landbruket. I en rapport fra NILF og Trøndelag forskning og utvikling fra 2009, viser de at landbruket er Trøndelag sin viktigste næring. Direkte og indirekte skaper det Trønderske landbruket 24000 arbeidsplasser. Det sier seg selv at ei slik næring vil være viktig i utviklinga av det norske samfunnet.

Både nasjonalt og globalt har vi de senere årene fått utfordringer der landbruket vil være en sentral del av løsningen for utviklinga av

et godt samfunn. Som den største forvalteren og brukeren av norsk natur er landbruket sentralt i håndteringen av klimaproblemene vi møter. Å brakklegge deler eller hele arealene som landbruket aktivt bruker vil forsterke klimaproblemene våre.

Matvarekrisa er på ingen måte over. Velstandsutvikling i enorme befolkninger som den Kinesiske og Indiske endrer forbruket av mat på en slik måte at det vil by på store utfordringer å produsere nok mat. Matvarekrisa i 2007 og 2008 viste oss at det ikke er nok å være verdens rikeste når maten ikke er å få kjøpt. Verdens forbrukere vil oppleve store svingninger i matvareprisene og mangel på basismatvarer i perioder. Klimakrisa vil forsterke dette betydelig. Store mateksporterende land som Australia og USA opplever dramatiske virkninger av klimaendringene og det urbane moderne livet. Stikkord er blant annet vannmangel på grunn av tørke eller enormt forbruk av grunnvann fra store befolkningskonsentrasjoner.

Gjennom en aktiv landbrukspolitikk kan vi skjerme norske forbrukere for mangel på basismatvarer, store prissvingninger og sikre kvaliteten på hverdagsmaten vår. På denne måten kan vi fortsatt leve i et samfunn med små økonomiske forskjeller mellom bygd og by. Vi kan utvikle videre et stabilt og godt velferdssamfunn der vi aktivt bruker naturen i hverdag og fritid.

Lars Morten Rosmo
Leder Sør Trøndelag Bondelag

POLITIKK

Flåsete av Pedersen

I min hjemkommune Porsgrunn står Arbeiderpartiet sterkt. Selv om jeg selvfølgelig har mange uenigheter med mine hjemlige sosialdemokratiske motstandere, kjenner jeg samtidig Ap som et skikkelig, ryddig og ansvarlig parti. Derfor er det merkelig, ja til og med skuffende, å se hvordan Arbeiderpartiets parlamentariske leder oppfører seg. Helga Pedersen er leder for stortingsgruppen til Norges største parti, men argumenterer både i taler og innlegg på et nivå som minner meg mistenkelig om meg selv som 17 år gammel skoledebattant. Det er rett og slett trist.

Helga Pedersen holder den flåsete stilen i et leserinnlegg om Høyres skattepolitikk. Hun bruker der et intervju jeg ga til Klassekampen for et par uker siden. Avisen har dratt i gang en større debatt om fremtiden for velferdssamfunnet. I den forbindelse sa jeg at når eldrebølgen slår inn over oss om ti-femten år, vil det bli mindre rom for enorme skattelettelser. Faktisk vil det bli mindre rom for nesten alt annet enn helse- og sosialutgifter hvis vi ikke starter reformene nå. Vi har et rom på ti-femten år som vi kan bruke til å forberede oss, inkludert gi målrettede skattelettelser som gjør at det lønner seg å jobbe. Aps løsning er dessverre å legge seg med full tyngde på bremsen, lukke øynene og be om at utfordringene blir borte.

Min analyse av fremtidens velferdsutfordringer blir hos Pedersen til «splitelse i Høyre om skattepolitikken». Det er flåsete og våsete. Pedersen forsøker frenetisk å konstruere sprekker i Høyre for å skjule at Arbeiderpartiet selv står foran en stor skattedebatt. Stoltenbergs skattefrys overlever neppe en periode til. Høyres politikk er klar: vi vil gjøre det lettere å skape arbeidsplasser og sørge for at det lønner seg å jobbe. Vi vil starte reformene nå slik at vi unngår skatteøkninger og store velferdskutt i fremtiden.

Men hva blir egentlig Aps skattepolitikk fremover? Det er et åpent spørsmål.

Torbjørn Røe Isaksen
stortingsrepresentant
Telemark Høyre